

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лісова зоологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність Н4 Лісове господарство

шифр і назва

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та
ветеринарна медицина

шифр і назва

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 25 червня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лісова зоологія
Викладач (-і)	Дмитрик Павло Миколайович
Контактний телефон викладача	097-839-74-89
Е-mail викладача	pavlo.dmytryk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультавання проводиться за розкладом консультацій викладача, який розміщений на інформаційному стенді кафедри
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Лісова зоологія» є базовою навчальною дисципліною для студентів спеціальності «Лісове господарство». Вона спрямована на формування системних знань про тваринний світ лісових екосистем, їх біологію, екологічні взаємозв'язки та роль у функціонуванні лісових біоценозів.</p> <p>Студенти здобувають компетентності у вивченні різних груп лісових тварин, зокрема ссавців, птахів, безхребетних та риб, їх морфології, фізіології, поведінки, живлення, розмноження та поширення. Особлива увага приділяється методам дослідження тварин у природних умовах, аналізу їхньої чисельності, структури популяцій та взаємодії з лісовими рослинами.</p> <p>Дисципліна передбачає поєднання теоретичних лекцій, практичних занять, польових досліджень та лабораторних робіт, що забезпечує формування практичних навичок ведення зоологічних спостережень та оцінки стану лісових фауністичних комплексів.</p> <p>У результаті освоєння дисципліни студенти здобудуть знання, необхідні для ефективного управління лісовими екосистемами, охорони біорізноманіття, планування та реалізації природоохоронних і господарських заходів у лісовому господарстві.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою дисципліни є формування у студентів системних знань про лісову фауну, її біологію, екологічні взаємозв'язки та роль у функціонуванні лісових екосистем, а також набуття практичних навичок у проведенні зоологічних спостережень, досліджень і оцінки стану популяцій лісових тварин для ефективного ведення лісового господарства та охорони біорізноманіття.</p> <p>Цілі:</p>	

- Ознайомити студентів з різноманіттям лісових тварин, їх морфологією, фізіологією, поведінкою та екологією.
- Навчити методам дослідження чисельності, структури популяцій та поширення лісових видів.
- Розвинути здатність аналізувати взаємозв'язки тварин з рослинними компонентами лісових екосистем.
- Сформувані практичні навички ведення зоологічних спостережень, збору та обробки біологічних даних.
- Підготувати студентів до застосування знань лісової зоології у природоохоронній діяльності та управлінні лісовими ресурсами.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ФК8. Здатність вирішувати поставлені завдання з мисливства та забезпечувати ведення мисливського господарства в лісовому фонді.

Результати навчання:

ПРН5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН10. Аналізувати результати досліджень лісівничо-таксаційних показників дерев, деревостанів, їх продуктивності, стану насаджень та довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази.

ПРН11. Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні	14
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/вибіркова
Третій	Н4 Лісове господарство	Другий	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема	Кількість год.		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Тема 1. Вступ до лісової зоології Лісова зоологія як наука: предмет, завдання та методи дослідження Місце лісової зоології в системі біологічних і лісогосподарських дисциплін Роль тварин у функціонуванні лісових екосистем	2		6
Тема 2. Основи екології лісових тварин Екологічні фактори та їх вплив на лісову фауну Трофічні зв'язки та харчові ланцюги в лісових біоценозах Біологічні ритми та сезонні зміни активності тварин	2	2	6
Тема 3. Безхребетні тварини лісів Основні групи лісових безхребетних та їх екологічна роль Лісові комахи: фітофаги, ентомофаги, сапрофаги Корисні та шкідливі безхребетні лісових екосистем	2	2	8
Тема 4. Хребетні тварини лісів Земноводні та плазуни лісових екосистем Птахи лісу: екологічні групи, міграції, гніздування Ссавці лісових екосистем: дрібні ссавці, хижаки, копитні	2	2	8
Тема 5. Популяційна екологія лісових тварин Популяція як форма існування виду Чисельність, щільність та динаміка популяцій Методи обліку лісових тварин	2	2	8
Тема 6. Біоценогичні зв'язки та взаємодія з лісом Взаємовплив тварин і рослин у лісових біоценозах Роль тварин у ґрунтоутворенні та розкладі органічної речовини Тварини як фактор природного поновлення лісу	2	2	8
Тема 7. Антропогенний вплив і охорона лісової фауни	2	2	8

Вплив лісогосподарської діяльності на тваринний світ Охорона та раціональне використання лісової фауни Червонокнижні види лісових тварин України			
Тема 8. Прикладні аспекти лісової зоології Біологічні методи захисту лісу Мисливське господарство та регулювання чисельності тварин Моніторинг і біоіндикація стану лісових екосистем	2	2	8
ЗАГАЛЬНА:	16	14	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль – до 40 балів за семестр; контроль самостійної роботи – до 10 балів за семестр; екзаменаційний контроль – до 50 балів. Сумарний підсумковий контроль – до 100 балів (сума балів за поточний, самостійної роботи та екзаменаційний контролю). Шкала оцінювання: https://efund.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/172/2023/09/p_olozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnohoprotsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf		
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового екзаменаційного контролю за умови виконання усіх видів робіт, передбачені силабусом навчальної дисципліни і в процесі поточного контролю набрав не менше 25 балів.		
Підсумковий контроль	Підсумковий екзаменаційний контроль здійснюється у письмовій формі. Екзаменаційний білет включає п'ять питань кожне з яких оцінюється до 10-ти балів, а за екзамен виставляється сумарна кількість балів.		
7. Політика навчальної дисципліни			
<p><u>Академічна доброчесність</u> дотримується при вивченні дисципліни. Зокрема не допускається списування під час проведення поточних та підсумкових контрольних заходів, самостійного виконання навчальних завдань (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). Вимагається застосування посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p> <p><u>Відвідування занять</u> є обов'язковим. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю, а з іншої причини – у вигляді співбесіди. Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні негативні оцінки, отримані студентом під час</p>			

засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття, до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп. У випадку пропуску більше 50 % часу аудиторного навантаження студент не допускається до іспиту.

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalnaosvita.pdf>).

Процедура перезарахування здійснюється при співпадінні назви неформальної активності з назвою освітнього компоненту та кількістю кредитів. Для перезарахування кредитів неформальної освіти створюється комісія для прийняття рішення. Результати навчання, які отримані у неформальній освіті, враховуються при оцінюванні самостійної Роботи студентів з відповідних дисциплін.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Мигулін О. О., Гавриленко В. С., Абеленцев В. І. Лісова зоологія: навч. посіб. – Київ: Вища школа, 1981. – 280 с.
2. Щербак М. М., Топачевський В. О. Зоологія хребетних: підручник. – Київ: Либідь, 2000. – 528 с.
3. Татарінов К. А. Екологія тварин: навч. посіб. – Львів: Світ, 1998. – 256 с.
4. Долін В. Г. Лісова ентомологія: підручник. – Київ: Урожай, 1987. – 320 с.
5. Фесенко Г. В., Бокотей А. А. Птахи фауни України: посібник. – Київ: Новий друк, 2002. – 320 с.
6. Загороднюк І. В. Ссавці України: різноманіття, екологія та охорона: навч. посіб. – Київ, 2015. – 236 с.
7. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І. А. Акімова. – Київ: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.
8. Гузій А. І. Основи мисливствознавства та охорони фауни: навч. посіб. – Львів, 2010. – 312 с.

Допоміжна

1. Бондаренко В. Д. Основи зоогеографії: навч. посіб. – Київ: Вища школа, 1996. – 192 с.
2. Топачевський В. О., Татарінов К. А. Загальна зоологія: підручник. – Київ: Либідь, 2004. – 416 с.
3. Дребет М. В. Екологія популяцій тварин: навч. посіб. – Львів: Світ, 2008. – 248 с.
4. Фесенко Г. В. Методика польових зоологічних досліджень: навч. посіб. – Київ: Наукова думка, 2011. – 180 с.
5. Загороднюк І. В., Ємельянов І. Г. Таксономія та систематика хребетних:

навч. посіб. – Київ, 2013. – 210 с.

6. Корнєєв О. П. Мисливська фауна України: довідник. – Київ: Урожай, 2001. – 304 с.
7. Підоплічко І. Г. Основи териології: навч. посіб. – Київ: Видавництво АН УРСР, 1963. – 356 с.
8. Барановський О. Р. Біоіндикація стану лісових екосистем: монографія. – Житомир, 2014. – 268 с.

Інформаційні електронні ресурси

1. GBIF – Global Biodiversity Information Facility — відкритий доступ до глобальних даних про біорізноманіття (таксономія, поширення видів, записи спостережень) <https://www.gbif.org/>
2. iNaturalist — платформа для спільних спостережень тварин та рослин; можна ідентифікувати види за фото <https://iNaturalist.org/>
3. Observation.org — міжнародна база даних спостережень дикої природи для всіх таксонів <https://observation.org/>
4. IUCN Red List of Threatened Species — міжнародний перелік охоронюваних видів, статус зникаючості та розповсюдження <https://www.iucnredlist.org/>
5. Encyclopedia of Life (EOL) — глобальна онлайн-енциклопедія видів з таксономією, описами, фото і розповсюдженням <https://eol.org/>
6. Catalogue of Life (COL) — узгоджений перелік всіх описаних видів життя на Землі <https://www.catalogueoflife.org/>
7. FishBase — міжнародна база даних про рибу (таксономія, екологія, поширення) <http://www.fishbase.us/>
8. AnimalBase — цифрова бібліотека класичної зоологічної літератури і таксонів <http://www.animalbase.org/>

Викладач Дмитрик П.М.,
доцент